

Օրագիրն սկսելի վրայ
մէջի 8 կիւնտէք է օ-
տէնմէք իւզրէ բէշին օ-
րորադ 6 մէ 6 այլըր
3½ պէնայ մէծիակէ մէ
նիւսիւսի 20 իարա տր-
թաշրարարան միւշիւ-
րի հաղորդայ խթէիւն-
էք: պէտէլինի մէ պէ-
նէվի քօտա իշին 37½
գրշ: սաղ լարա իրովէ
խթէք կէծաւթիւն մէ
հախօտ պարտա պիւր
աւաւմ կէ օթէրով ի տր-
էք:

ՕՐԱԳԻՐ

ԾԱՆՈԹ ԵՐԱՐԱՅԻՆՈՅ ՔԱՂԱՔԱՆԵՆ ԵՋԳԵՅԻՆ ԵՒ ԵՌԵՒՏԻՑԻՆ

Երանային սրբապետ իւր
տէֆա իշին 2 գրշ: իրին-
ճի տէֆա իշին 1 գրշ: և
վէ գիւտաւ նէշ: օյու-
նաճաղարա բաղարդի
օյունաճաղ տր: Մէք-
թուպ վէ սաղրէ պաղդ
բաղար դարուտնոտ,
հափիյէ խանին իւթիւզա-
թնոտ Կ. 16 Ծին Աւա-
րայրի Օրագիրին հաղի-
խանէսինտէ 0. Խօճատար-
եան խալինէ կէծաւթիւն-
ճէք տր: Ումուտա տայիր
մէքթուպարն նէշ իւր
բաղար տր:

ԵՌԵՒՏԻՆ ՏՄԻՐ

1869 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 24 ՈՒՐԵԼԹ

ԹԻՒՒ 40

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԱՂՅԱՅԻՆ

Մէք գրամպուլուր մեր ժողո-
վարուն է, մեր գրօշակը ա-
նոր գրօշակն է, որու վրայ
գրուած է «իրաւունք եւ ար-
դարութիւն», մեր խնդիրը-
նիւս տնոր նախարած էինք եւ
պիտի մնանք այնպէս:

Մէք մեր պարտքը պիտի կա-
տարենք, պարտք մը որ «փը-
շալից ճամբաներ» անցնելով
կրնայ իր հասարակութեանը
հասնել:

(Օրագիր թիւ 1)

Երբ արդարութիւնն ու իրաւունք կը
խօսի անձերը, կողմնակցութիւնները,
կիրքերը և մասնաւոր շահերը պարտին
լուել անոր առջև:

Որ եւ է խնդրոյ մէջ արդարութիւն
և իրաւունք ունեցող կողմը ուրիշ բանով
չկրնար որոշուիլ, բայց եթէ առանց կան-
խակալ կարծիքի ազատ վիճարանու-
թեամբ որ պարտի հիմնուիլ փաստերու
գորութեան վրայ:

Որ եւ է ազատ գրիչ չկրնար ծախ-
ուիլ, ոչ վարչութեան, ոչ ժողովրդէն:
Հաճոյքին և ոչ որ եւ է մարմնոյ որոնք որ
սխալելու ենթակայ են. գրիչ մը որ՝ կը-
սէ թէ այս ինչ կողմը բռնած եմ՝ այն
կողմին անունը ինչ կողմէ ըլլայ՝ ըսած
կըլլայ թէ՛ այդ կողմին սխալը պիտի
պաշտպանեմ:

Ենթադրենք որ՝ այսօր Ռուսմանիոյ
մէջ կը գրեմք, և Ռուսմանիոյ ներկայ ժո-
ղովուրդը՝ մեծ մասամբ հրէից գէմ ա-
նիրաւութիւն կրնէ ու կը հալածէ զա-
նոնք: Ինչ ընթացք կը պարտաւորի բըռ-
նել ազատ գրիչ մը. այդ ժողովրդեան
կողմը բռնել որ՝ յայտնի անիրաւութիւն
կը գործէ, թէ այդ ժողովրդին տա ժա-
մանակեայ կերպով հակառակ կողմը՝ ուր
արդարութիւն և իրաւունք կը տեսնէ
ուղիղ բանջ բնաւ չկրնար թողուլ որ ա-
զատ խղճի, ազատ համարման և ազատ
գրիչ տէր մէկը՝ այդ ժողովրդեան գե-
րին ըլլայ և անիրաւութիւնը պաշտպանէ:

Մեր ժողովուրդն այսօր Ռուսմանիոյ
ժողովրդին անիրաւ վիճակին մէջ է ըսել
չենք ուզեր, այլ ըսել կողմենք թէ՛ այն
որ միշտ ներկայ ժողովուրդին կողմը գրու-
նաւոր ընդհանուր առմամբ իրեն սկզբ-
բունք կ'ընդունի, նա ընդունած է ներ-
կայ ժողովրդին ընդհանուր առմամբ գե-
րին ըլլալու սկզբունքը, և եթէ այսպիսի

հիւ գրիչ գործածողներն իրենց ներկայ
ժողովրդին գերի ըլլալու սկզբունքը մեր-
ժեռով անոր անիրաւութիւնները ազա-
տօրէն չգրեն այսօր աշխարհ այս վիճա-
կին հասած չէր ըլլար:

Բաւական է որ՝ մարդ մը կամ գրիչ
մը գերութեան սկզբունքը չընդունի, նա
ալ անկից վերջը որ եւ է իրաւական մարմ-
նոյ կողմը չկրնար բռնել, այլ միշտ ա-
ռանց որ եւ է կողմնակալութեան պարտի
արդարութիւնն ու իրաւունքը քարոզել:
որովհետեւ հաւաքական առմամբ ժողո-
վուրդին գրօշակն այդ է և ոչ գերութեան
գրօշակը, երբեմն ժողովուրդը ատենի մը
համար դէմ կը կենան այս ճշմարտութեան
ըստ արժանեայ լուսաւորուած չըլլանէն,
բայց ամեն ատեն ժողովուրդն եղած է
արդարութեան և իրաւանց պաշտպանը,
թեպէտ ուշ բայց միշտ այն է և այն կըր-
նայ ըլլալ, այսինքն ժողովուրդը ազատ
և անկողմնակալ գրիչներէն լուսաւորուե-
լով:

Արարատ այս անկողմնակալու-
թիւնը հետեւեալ տողերով կը բացատ-
րէ, «մահիցէ գանտիկի կիպի օրթա եհը-
տէ սալլամադ օլմալ, իլլա ետ թէքմիլ
ահալի, վէ եախօտ թէքմիլ էֆէնտիլէր
թարաֆընը թուլմալը»:

Իսկ եթէ երկու կողմն ալ անիրա-
ւութիւն տեսնէ ազատ գրիչ մը, որ իրեն
սկզբունք ունի արդարութիւնն ու իրա-
ւունքը պաշտպանել. այն ատեն հարկաւ
ըստ այդ գրութեան չը ծառայելու է ըս-
կըլլունքի, այլ ծառայելու է կողմնակա-
լութեան մը:

Ասոր պատասխանը մէք մեր առա-
ջին թուոյն մէջ տուած էինք զոր կը կըրկ-
նենք հոս:

«Մէք այն մասին կողմնակիցն ենք,
«ուր իրաւունք և արդարութիւն կայ, և
«այն մասին հակառակորդը, ուր ասոնց
«հակառակը միտպետականողին կը տի-
րէ»:

Աւերմն մենք որ եւ է անձնական կողմ
որ՝ սխալելու ենթակայ է, չենք կրնար
բռնել, և գերի ըլլալ անոր:

Մենք երբ Գեր. Խորէնի, և Օտեան
էֆէնտիի խնդիրը ծագեցաւ, առջի օրէն
հրատարակեցինք թէ երկու կողմն ալ սը-
լալած է, երկու կողմն ալ կիրքով և
կապիւսով շարժած է. ուստի և ոչ մէկ
կողմը բռնեցինք, մինչև իսկ բայցունքը
գաւառատանին արդիւնքը և ալ քա-
նէք ըլլալիքը գրեցինք, մէք տեսնեք

որ՝ ժողովրդէն բաւական մաս մը Գեր.
Խորէնին կողմն էր, և Օտեանի դէմ պատ-
րաստուած. ուստի ուղեցինք որ՝ ըստ ո-
րում երկու կողմին վրայ ալ պակասու-
թիւն կայ, հաւասարակշռութիւն մը պա-
հենք, և գերա այդ ընթացքին մէջ պի-
տի շարունակենք, մինչև որ՝ կողմին մէ-
կուն յայտնի անիրաւութիւնը չը տես-
նանք, և յաշտեցանք ալ, որու ապացոյ-
ցին է այս երկու կողմին հաշտուելուն
մասին ժողովրդեան վրայ տեսնուած այ-
սօրուան ընդհանուր փափաքը, որ եթէ
կողմին մէկուն վրայ ունեցած կըրտա դա-
ղախարը, ժողովրդեան մեծագոյն մա-
սին կարծեացը գերի ըլլալն ընդունե-
լով չուղեցինք, տարակոյս չիկայ որ՝ այս
ընդհանուր փափաքը չիպիտի գոյանար
այսպէս, հետեւաբար այն օրուան դեռ
խնդրոյն վրայ չը լուսաւորուած ժողո-
վուրդը, չիպիտի ունենար այսօրուան
հանդարտամտութիւնը, և ողիղ բանիւ
դատելով չիպիտի ըսէր թէ՛ երկու կողմն
ալ պակասաւոր է. ուստի թող հաշտուին
ու խնդիրը վերջանայ, առանց սխալ
ժամանակ կորսնցնելու:

Բայց ազգային միւս երկու թերթե-
րին, Արարատ և Մասիս այսպէս չըրին,
Արարատ յայտնապէս Խորէն որդազանին
կողմը բռնեց, և Օտեան էֆէնտիին դէմ
գրեց. Մասիս Օտեան էֆէնտիին կողմը
բռնեց, և յայտնապէս Խորէն սրբազանի
գործողը և անձին դէմ գրեց. ըսել է
երկուքն ալ անվայել կերպով մէկ մէկ
կողմ բռնեցին, իսկ մէք այդ չէինք կըր-
նար ընել. որով հետեւ մեր սկզբունքին
գէմ էր, ու չըրինք:

Հիմայ Արարատ մեզ կը յորդորէ որ՝
Մասիս հետ ընկեր ըլլանք, որպէս զի
էֆէնտիին րու ալ աւելի օգտակար ծա-
ւայութիւններ ընենք:

Այս այն Արարատն է որ՝ երբ Մա-
սիսի դէմ կը գրէ, երբեմն վճիռ կարձա-
կէ, իսկ շատ անգամ՝ դու չէիր այս ինչ
թիւին մէջ ստնի, և այն ինչ թիւին մէջ
անոր հակառակն ըսիր. ըսելով փաստով
կը խօսի. իսկ մեզ դէմ խօսելու ատեն
միայն վճիռ կարձակէ, փաստ չենք գի-
տիւր թէ չունի արդեօք, թէ ունեցած
փաստերը երևան հանել չուզէր:

Վերջերս Արարատայ կողմնակցու-
թեան սգին այն ատիւճան յայտնի ե-
րեցաւ որ՝ Երուսաղեմայ մէջ Հայոց,
Յունաց և Լատինաց պատկերներու խնդ-
րոյն մէջ ի փոխարինութիւն Օտեան է-
ֆէնտիի աշխատութեանը, Երուսաղեմայ

Հայոց թաղական խորհուրդ մը Հայոց եպիսկոպոսին մը շնորհակալութիւն կը յայտնէ՝ տաճկերէն լեզուաւ։ Սակիկայ ոչ թաղական խորհուրդին պատիւ կը բերէ և ոչ եպիսկոպոսին։ Հայ թաղական խորհուրդ մը պէտք է որ իր ազգային լեզուով խօսի։ Հայ եպիսկոպոս մըն ալ լիամ որ նոյն է անոր բարեկամներն ալ պէտք չէ որ Հայ թաղական խորհուրդներուն տաճկերէն լեզուաւ լինէին։ Գրեւ խրախուսան։ Եթէ Խորէն Արքայանին առ Վազգիոյ Ապոստոլին գրած նամակը երեան ելած չլլար, գուցէ ուրիշ թաղական խորհուրդներն ալ վերինին հետեւին և թէ ոչ ըստ լեզուին գէթ ըստ լեզուանդակութեան։ Այդ նամակը հրապարակելով նպատակնին որչափ ալ պարտաւոր մարդոց աչքը չլայնել էր թէ Խորէն Արքայանը իրօք Վազգիոյ Ապոստոլին նամակ է գրեր և թէ Խորէն եպիսկոպոս Ապոստոլայ մը անգամ նամակ գրել կարող էր։ չարաչար սխալեցան։ Լիան զի նամակէն Խորէն Արքայանին Հայ մեմլուքներու Նարպէյ զօրավարին թուան ու Վազգիոյ կայսերական գերդաստանին հետեւ ըլլալէն զատ ուրիշ բան էր հասկցուեր։ Աս կոտորին վրայ կոտորել կանի առնունք։ « Սնճնալիութիւն առ կայսերականն գերդաստանն մեր ազգատոհմին հաստատուն առանդութիւնն », կ'ըսէ Խորէն Արքայան իր նամակին մէջ։ Եւ գեղեցիկ կ'ըսէ։ Մտքերնիւսն մ'ընկաւ։ Ներսէս Արքայանը ընտրեալ ցանկին մէջ անցնելու առաջարկութիւնը լրացրայ մէջ քննադատութեամբ անոն, տեղ մը ըսուէր էր թէ « սլ կարէ ծառայ երկուց տերանց ծառայել », այսինքն թէ Ներսէս Արքայանը չլիար թէ շլմիածնի և թէ Սոյ կաթաղիկոսին հաստատրիմ ըլլալ, որովհետեւ և թէ այդ երկու եկեղեցական գլուխներուն չա՛ր բարութ հոկառակ ըլլան, Ներսէս պիտի զարտաւորի անոյմէ մեկուն բրած ուրիշ գրծել և այլն։ Կուղէինք գիտնալ թէ զրդեօք Խորէն Արքայան ի՞նչ օրինաւոր լիլոյններ ունի իր ձեռքը որ կարենայ ոլոր իր տէրերուն ալ անխորի հաւատարմութեամբ ծառայելու։

Ռուսաստանի, Գաղղիոյ և Տաճկաստանի գահերը երբեք իրարմէ հակառակ չի պիտի ըլլան. այն ժամանակ ինչ պիտի ընէ Խորէն Սրբազանը, որ ասկէ քանի մը տարի առաջ Ռուսիոյ հետ զինուորական պայմանագրով անկէ ետքը եկեր է Տաճկաստան և անոր պաշտպանութեանը տակ գտնուող ազգային վարչութեան մէջ պաշտօն ստանձնեցէ՛ ի հարկէ հաւատարմութեամբ ծառայելու խոստումով, յետոյ դադար Էջմիածնի կաթողիկոսին հաւատարմութիւն ուխտերէ եպիսկոպոսութեան աստիճան ստացած ատեն, այժմայն Գաղղիոյ Ապստոսական անձնուէր ըլլալն, և յոստ գահայնց նորա մատչելը կիմանաք Ապստոսական գրած նամակէն, որուն որ ներկայանալու բարեբաղդութեան զրկուեցան, կրնն, Հայոց ազգը իր ճիշդ իմացութեամբ չնորհիւր: Խորէն Սրբազանը աս ըսածնէ ըստ պատասխան ունի: Նա կրնէ թէ Ռուսաստանի հաւատարմութեան երգումը խորէն վարդապետ Գալփայեանն է. Օսմանեան պետութեան, Ազգային վարչութեան և Էջմիածնի կաթողիկոսին հաւատարմութեան իրարմէ միանալը գիտէինք, բայց հասարակ մահկանացուի մէջ երեք անձնաւորութիւն իմի անձն միանալը չէինք ըսած: Քանի որ աս խելքին տէրն ենք մենք Հայերս՝ դեռ ասոր նման չառ բաներ պիտի տեսնենք ու պիտի լսենք:

Հեռուն չերթանք, հեռագրին խնդիրը թէ և արդէն մեռած կը կարծուի, բայց դեռ կենդանի է և թէ որ Օսմանէ Էջմիածնի պահանջած դատարանը տեսնուելու ըլլայ, այն ժամանակ մեր տնտեսն քաղաքագէտներն ալ աչքընին կը բանան: Չենք գիտեր թէ Խառն ժողովը, որ սրտ չէր է հաշտութեան ճանապ բռնել, ինչ սկզբան կողմէ ծառայել բայց դատարանին կողմէ ըսող «չար» պայմաններէ Էջմիածնէն, ըսելը ազգին իրաւունքը ոտքի տակ առնել է, ազգին դէշ օրինակ տալ է. ժամանակ է արդէն որ մենք ալ փոքր առ փոքր մեր պաշտօնականներէն անխառն դալս պաշտօնավարութիւն պահանջենք: Թող դատարանը կազմուի. թող քննէ այդ դատարանը երկու ազգային պաշտօնէնց բոլոր ցարդ ըրած գործերը և թող ազգը իմանայ թէ ո՞րն է անոնցմէ անհաւատարմութիւն: Մեզի համար այդպիսի բաւական է. ուրախ սրտով պիտի տեսնենք թէ վերջապէս ազգը, սխառ զգացնել պաշտօնէնց իր վեհապետութիւնը, իսկ պատժապարտ մասին պատիժը տնօրինելը Սրբաւստոյ կը թողունք. սրով հետեւ պատիժ ըսելով ոչ փրկւն և վեհարանէն, ոչ ալ եկեղեցիին գաւիթը կայանեցնել կը հասկընանք. պատիժը անհաւատարմութեան մը անհաւատարմութիւնը օրինաւոր կերպով երևան հանել է ի պատիժ իւր և ի խրատ այլոց նմանեաց: Այս պատիժը զգալի կըլլայ

թէ հոգեւորականին և թէ աշխարհականին, անոնց զգալի ալ ըլլայ՝ հետեւեալը ընդհանուրին նկատմամբ օգտակար կըլլայ:

1869 հոկտ. 20 Սամաթիա

Մ. Խաչատր.

1869 հոկտեմբեր 22 Սամաթիա
Թաղիս Գարողիչ Ներսէս Ս. Հայրը և շնորհախալ Տէր Արիստակէս քահանայն խորհրդոյս 3 անգամներով հանդերձ ի 19 հոկտեմբերի կիւրակէ առաւօտ յատկապէս դադին Ամենապատու նախորդ Տեղապահ Արիստակէս Ս. Հոր և Սամաթիոյ Ս. Գեորգի կեղեցւոյս և երկուսն վարժարանաց շինութեան համար կազմուելիք յանձնաժողովոյ նախագահութիւնը առաջարկեցին, զոր Նորին Սրբապետութիւնը սիրով և անձնուիրութեամբ յանձն առնելով պարտաւորեց զխորհուրդը ի դիմաց բոլոր թաղեցւոյս հրապարակաւ շնորհակալութիւննին կանխաւ յայտնել և յանձն առած պաշտօնին կարողութիւն և յառաջգիծութիւն մաղթել ի սրտէ:

Հանգեցր Մ. Տէր Ձեր պատուական լրագրոյն մէջ տեղի մը շնորհել ներկայիս:

Մնամք Ձեզ յարգանք
Թաղ. Խորհրդոյ.

Փոխ. Առնեսազալի Գոն. Առնեսապետ
Տէր-Սահեան Գաղղի Էջմիածնէ

Տ Ա Ն Ի Լ Ի Ե Ի

Տիւնքի կիւն ալ ընան պիւր թէ լեկրաֆա կէօրէ, Ավթրիա խմբաբաժնոր Աթինաեա վասը Օրմուշ տուր:

— Ֆիլէմէնի բրէնի Հանրի հաղթութեան բազար կիւնիւ Տէր-սէպտեմբրիս պէք լինմէք տէ տիր: Միւշարիլէյ բրէնի ի չին Աթօրուրու դասը հիւսնաւունու ի դամէթիւսի թախտիս օրմուշ տուր:

— Բաղար իրթէսի կիւնիւ Ինկիլի պէֆիլի Մ. Լիլիօթ ճէնապէրի, Մալթա տան խասսէթէն կէօնաբիլիլ օլան Բիւննամ վարօր իլէ Սըրըա դանալ ընն քիւշառը ալայլնա կիւնէք տիր: Մէլքիւր պայտան սօնրա, մէլքունէն պիւր դաշ այ Լնկիլթէրառա օթուրաճաղ տուր:

— Խալլիճէ վաղըթտան պէրու Օսմանիլ իլէ Աճէմ սինօրլարընը թէֆիլի, Իկիլիլ վէ Բուսիւլը դամիսէրէյ ի հալէ օլունուշ խի, պունլարըն մէմուրիէթ թի խիթամ պօւլարագ սինօրլարըն խաթթալըն չըլըլըլ վէ մէմուրլարըն իմ զալարը իլէ թատիք օլունուշ օլունուշ հալտէ, կէլէն հաթթա Ինկիլթէրա վէ Բուսիւլ սէֆիլիլի մարիֆէթի իլէ իլի նիւսիս Պաղը պիլէթ թէֆիլ օլունուշու կիպի, պիլէր գօրեառը տախի մէլքիւր դանէլէրեալարտա սաղանըլըլ տուր:

ԹԻԼԻԿՐԱՖԻԿԻ

Վիէննա 1 նոյեմբեր

Տալմաթիա վախի ճէնէրալ Վալի նէր Չարաեա եօթու օրմուշ տուր:

Ճէնէրալ Օէրապէրի, Եարալանըլ օլան միւրալայ Սօվանօլիլին եկելինէ առաքիլին դամանաւընը տէրիւ հալէ իթմիլ տիր:

Գալթարո 1 նոյ

Ավթրիա առաքիլի, խալլիճէ մա հալտէ զօրպալարըն թաթմուշ օրմուշ լարը մէլքըլարը զապթ իթմիլ տիր. պատէհու Չիւքըա զօրպալարը թարաֆըն տան վէքիլէր կէլիպ իթաթ իթմիլէր տիր:

Գալթարո 2 նոյ

Առաքիլ զօրպալարը Սիւթարօտան էօթէնէ դատար թագալ իթմիլ տիր: Ճէնէրալ Տօրմիւս միւսմանաթ կէօրմէք սիլին Բօպէրճէ դատար իլէրլէմիլ տիր:

Չարա 2 նոյեմբեր

Իթաթ իթմէք իլին զօրպալար թարաֆընտան կէլէն վէքիլէր իգրար իթմիլէր տիր քի, իլթիլալ Սըրպ վէ Սլալ ֆէսառըլարը վէ սայըր իւճրէթի ֆէսառըլար թահիլ քի իլէ զօրալար կէլմիլ տիր. պունլար եկնի առաքիլ դանունու վէսիլէսի իլէ էճնէպիտէն իմոտա կէլէնէկին թահիւս խտէք էհալիլ թահիլ իթմիլէր տիր:

Շիմոն զօրպալարըն իւմիտի դաթ օլունուշ վէ պէլիլէրինտէ իթթիֆագաղ լըգ տիւշմիլ տուր:

Ֆրանքֆորթ 2 նոյեմբեր

Ֆրանքֆորթ Եաղընլարընտա տիւն վէ սու կիւն պիտոթֆաթ շէտիւ հարէքէթի արդ տույնլուշ տուր:

Պէլլիառ 2 նոյեմբեր

Բրէնա Միշէնի Էօրթիլիւմէսիլի թահիլ իթմիլ օլունուշ պէնան դըլընան սալըք բրէնա Գարաեա կէվիլ իլին, Բէշթառա հիւքիւմէթ թարաֆընտան մուհագէմէյի թասահուպ իտէն ալօղաթ թըն, մէրդումա դաթլ ճէլալը վէրլիլէսիլ թէքիլիլ իլլէմէսիլն տայըր Բէշթառ տան կէլէն խապէրլէր, պուրառա չօգ իլի դապուլիլէթ պուլմուշար տուր:

Փարիզ 1 նոյեմբեր

Ինէրաթօր Նաթօլէն հաղթութեան ճումա կիւնիւ նիւլիլէ տայիլ պաղը աղրլար տույնուշ խտէ, պու կիւն սըհհէթի պէրքէմալ տուր:

Մ. Մէթէրնիք գէսալի չիֆա իթմիլ տիր:

Փարիզ 1 նոյեմբեր

Բուսիա տէվլէթի Գարառաղա, Տալմաթիա իլթիլայ ընտա պիթարաֆ տուր մասընը նասիհաթ իթմէքտէ օլունուշու Ավթրիա տէվլէթինէ պիլթիլիլ տիր:

Շէքիլիլ էհալիլի թարաֆընտան միւնթէլիլ վէքիլէր, Պէրլին Բուսիա հիւքիւմէթինէ կիւնէք էհալիլին ընյի սիւալ օլունուշարը իթիտա իտէնէքլէր տուր մէրդուման վէքիլէր Պէրլինտէ պէքլէմէքտէ տիրէր:

Մատրիս 31 հոկտեմբեր

Իթալիա գըրալը պիւրաթէրնիլ մախտուլի Ճէնուա տիւքառընը Սրանեա թախտընա դանտիտալըլ իլին, Գօրթէլ մէճիլիլէրնտէ 190 դուրա դալանաճաղը մէմուլ օլունուշտա տուր:

Մատրիս 28 հոկտեմբեր

Բօրթուղալ իլէ պիլլէլմէք էֆրեա ընտա օլունլարըն մախալի ֆէթիլնէ բաղ

մէն, ձեռնով տուգասընքն Արանեա գը-
րայը ինթիսապ օրմարը ինթիսապուն կէ-
րիւնմէքտէ տիր :

Բրէնսի միւշարիւն յհ 1854 փետրվար
6 տա տօղմուշ օլուպ, հէնիւզ 15 հաշըն-
աա իքէն, գուրա դազանորդլայըն ագըլ
պալիզ իլան օլունարագ, նայիպիք լազլ
իտիւնէք տիր :

Փաթիլ 29 հոկտեմբեր
Պալանին մէնիսի մալապիք ֆըր-
դաաը, պէյնիստէ պիր նիֆագ զուհուրի
իւնիքի ֆըրդաաը թաղսիմ օլունմուշ
տուր :

Խ Ս Ր Ի ՈՒ Ե

Վիեննայի ալընան թէյէկրաֆ
իտայէրէրինէ կէօրէ, Ալթըրիանըն էեա-
լաթ մէնիսիլէրի իշէրինի պիթիւրմիշ օ-
լուպ, ալաֆրանկա հոկտեմբեր 30 տա
գաբանմը լար տըր :

Ալթըրիանըն ումում էեալաթ մէ-
պըալարընտան իպարէթ օլան բարլամէն-
թօտունըն գիւշաաը տալիս, իմէրաթօր
հաղրէթլէրինին Վիեննաա ալաթիլին
տէն սօնրա եանի գեկրոմբեր այը զար-
ֆընտա վուգու պուլաճագ վէ իմէրա-
թօր հաղրէթլէրի պիզլաթ գիւշաա ի-
տէնէք տիր :

Մէնիսի մէզպուրուն պու տէֆաթի
թէնէմիլլինտէ դանէթ շէտէտ միւճա-
տէլէրի վուգու պուլաճագը շիմոթուն
Վիեննա զաղէթալարընտա իշար օլուն
մագաա տըր : Պու շէտիս միւճաաթլէ-
լէրին սէպէպի իտէ կէրէք Տալմաթիս ին-
թիլալ իւզէրինէ վէ կէրէք Պօհէմիսա-
տա Չէքլէրին իտաաալարը վէ փօշնտա
տուղլուգլարը իւզէրինէ օլմաաը թալմիլն
օլունապիլի :

Պիր թիվայէթէ կէօրէ Ալթըրիս
ի մէրաթօրունըն ևօլմուլուղու հէնիւճա-
մէնտա, Ալթըրիստա ումում իշէր թա-
թիլ օլունաճագմը շէ չիւնքի Մ. Պալթ
տալիս քէնտի հիւքմաաը իլէ պէրապէր
պուլունտուղու հալտէ պաշղա թարղ օլա-
մաղ իմիշ, վէ պու էանալէրտէ իշէրին
թէպիլիէսի պիւրնայիպէ իհալէ օլունմագ
ինթիսապուն տէյիլ իմիշ : Չաթէն Ալթը-
թըրիանըն առէթիլտէն տիր քի, իմէրա-
թօր իլէ քէնտի գապիլէթօու քէյիսի
պէրապէր պուլունտուղու թաղաթիլտէ,
իշէրին իտաթէսիլն տալիս էմիլլէր օրա-
տան կէլիլ իմիշ : Տիկէր թարաֆտան, իմ-
բէրաթօրու միւշարիլէյին ևօլմուլուղու
հէնիւճապուն բօլիթիգաճա զայէթ մու-
հիմմ մէսէլէր իւզէրինէ սէօյէլմէր ի ք-
թիլա իթմէսի ինթիսապուն պուլունտու-
ղունտան, Մ. Պալթըն տալիս, քէնտի
եանընտա պուլունտաը էլլէմիլէթտէն
իտի :

Ալթըրիանըն բարլամէնթօ իսիւ-
լինտէ իտաթէ օլմագ թարիլինէ իտալա-
նէ գաաթմ պաաըն օլունապուն պու
իտաաաաաալիս պիր իտալաթ սայը լապիլի,
չիւնքի պէօյլէ պիր մուհիմմ մէսէլէ թէ-
սաաաաաաա իթտիլտէ ևալընը քէնտի էֆ-
քէալընա տանը շիմաը պիլա մէմալիլին
իտաթէսիլնէ մէսուլ օլմաաը իլէ մէշ վէրէթ

իտէրէք տալընընտաը ևէտի վաշիտ
իլէ իտաթէ օլմագ ուտուլինին պիւսպիւ-
թիւն գալը մըշ օլմաաընա պիր թէնմիլնաթ
տըր :

Ալթըրիանըն տաճա նիշէ կիւճիւք-
լէրի օլուպ, վէ կիլիլ վէ աշիքեաը իտա-
աալմէթլէր, հէր կիւն մէզքիւք կիւճիւք-
լէրի արթըրմագաա իտէլէր տէ պու
թարիլտէ իտալիսանէ սուրէթտէ տէվաթ
կիլմէսի իլէ անէրէ դալէպէ իտէնէկին
տէ շիւքէ ևօգ տուր :

Պաշիս պիր թիվայէթէ կէօրէ, Ա-
լթըրիս իմէրաթօրունըն պիրաաթի
Արչիտիւք Շարլը Ալթըրիս հաղրէթլէրի
միւշարիլէյին ևօլմուլուղու հէնիւճապուն
տա, քէնտի իմիլնէ իշէրի էիւրիւթմէք-
լիէն թալիլն օլունմուշ տուր :

Տալմաթիս ինթիլալը, Ալթըրիս-
տա էֆըրաըն աւմէյի մէշըն իթմէքտէ
տիր : Էվիլէ էմիլլտէ մէքիւք ինթիլալըն
պու գաաաը ևաաը լմաաը մէմուշ օլունմա-
մը շիտի : Տալմաթիս էեալէթի վալիսի
պու քէֆա մուհաաթէ հալիլին իլան իյ-
լէմիշ տիր, Մէքիւք էեալէթէ բէք չօգ
աաաղիլ սէվգ օլունմագաա օլունապուն
տան, ինթիլալըն չաբուք սուրէթտէ
պաաթըր լապիլէնէկի շիւքէսիլ տիր :
Լաթին կէօրիւնիւք քի գօրպալար իշին,
տաղլար զայէթլէ միւնաթիլ սըզնաճագ
մաճալլէր օլունապունտան, աաաղիլէ բէք-
լիէն վալլէթ գալըն գօյմաղլըն տէ-
վաթ իտէպիլէնէքլէր տիր, պա իտաաա
նաաըլ քի թէյէկրաֆտա իշար օլմուշ տուր,
Հէրաթիլա վէ Պարաաաղլընտան
պուլարա միւհիմմաթ վէրիլմէքտէ, օլ-
ունապուն տաշիլէշտիլտէ, մէսէլէրին գի-
տտէ աղըրաշաճագը տէքեաը տըր :

Մէքիւք ինթիլալըն սէպէպի սա-
լընագաա օլան, մուաֆըլ աաաթի-
լի նըզաթնա իթաաթիլըք իտա-
սուաա պու ինթիլալա սուրէթի զաշիլէ-
տէ պիր վէսիլէ օլուպ, ֆաղաթ սուր ին-
թիլալ էնէպիլ թաշիլքլէրինտէն բարլա-
մըշ օլունապուն թալմիլն օլունմաաը տուր :

Պաղըլար մէքիւք ինթիլալը Պարա-
տաղ թաշիլքլինէ համ իթմէքտէ տիրէր,
չիւնքի պու վէսիլէ իլէ Պաթթարօ լիմա-
նը Ալթըրիանըն էլինտէն ալապ, չօգտան
պէրու արղու իթմէքտէ օլունապուն պիր
լիմաա մալիք օլուք, վէ պունա Բու-
սիանըն տալիս գիւտաթիլ իլէ մուա-
վէնէթ իթմէսի թապիլի տիր, մաաթմ քի
Պարա տաղըն օրաաա պիր լիմանը քէն-
տիլինէ պիլիւք ֆալիլտէսի, օլուպ, հէմ
քէնտի իմիլնէ վէ հէմ տալիս Պարաաաղ
տօնանմաը իմիլ իլէ աղ չօգ օրաաա ա-
նանմա սաղաթաճագ պիր մէքէլ բէյ-
աա իթմիշ վէ Վէնէտիլ քէօրֆէպի իշին-
տէ Ալթըրիսաա տալիլն պիր թէնտիտ
օլմուշ օլուք : Պու սէպէպլէրտէն նալի,
մէքիւք ինթիլալըն Պարաաաղ վէ Բու-
սիա թաշիլքլի պուլունմաաը դանէթ իհ-
թիմալտէն տիր :

Տիկէր թարաֆտան, իթալեա թաշ-
իլքլի օլունապուն տալիս շիւքէ օլունմուշ
լիմտէ, իթալեանըն պէօյլէ պիր ինթի-
լալտէն ֆալաթմէնտ օլաճագ մուհիմմ պիր

սէպէպի պուլունմաաը լմաաըն, վէ պիր
գըլը ևանի Պաթթարօ գըլըսը Ալթըր-
իլանըն էլինտէ օլունապուն հալտէ, քէնտի-
սի տէնիլ իլէ պըրըլըն չօգալըն գըլըսա
պուլունտուղունտան, էհալիլն պէօյլէ պիր
ինթիլալա թաշիլքլի վէ թէյ վիք կիլմիշ
օլմաաը մէմուշ օլունմաաը :

Հէր հալտէ, Ալթըրիս մէքիւք գը-
լընը Պարաաաղա պրաղմագլըն գա-
թան լաղը օլմաաը աղ վաղըթտան թէ-
տապիլի շէտիտէ աաաթիլտէ գօրպալը-
ղը թէսքին իտէպիլէնէկինտէ շիւքէ
ևօգ տուր :

Պէրլինտէ Բրուսիս գապիլնէթօ-
աա աղալարը պէյնիտէ նիֆագ փէյտա
օլուպ զալմէն Մալիէն նաղըրը ինթիլա-
սընը վէրմիշ վէ ևէրինէ պիր տիկէրի նաապ
օլունմուշտուր : Պու նիֆագըն պալլըճա
սէպէպի, բարլամէնթօա թաղաթիլ օլու-
նան պիւտէն մէպուլարտան իլի գապու-
լիլէթ պուլունտուղը սայը լապիլիլ, չիւնքի,
ալըլը էօրթմէք իշին վէրիլէրէ ևիւզաթ
20 տէն 25 է գաաաը դաաթ օլունմագ
թէրիլինէ մէպուլար վալիլթէսիլ տուր-
մաղաա վէ ևաղընտա բարլամէնթին վա-
տէսի պիթէնէք օլմաղլին, մէպուլար,
իլէրուտէ ևէնիտէն ինթիլալ օլապիլիլ-
լէր իւմիտի իլէ, վէրիլինն արթըր լա-
սընա քէյ վէրէրէք էհալիլն թէվէնէթ-
հիլն զայլ իթմէք ինթիլալ մէքտէ տիր-
լէր :

Բրուսիանըն հալի կիթաթէն չէթին-
լէմէքտէ տիր, վէ պու տալիլ Մ. Պիլ-
մարղըն բօլիթիգաաը սէմէրէրի տիր,
Մալիէնն տալլըն տիւշմէնէ պաշլա-
մըշ, վէ պուլունտուղու թալլը ու հարէ-
քէթի իլէ քէաֆէյի տէվիլէթլէր նէգ-
տիլտէ շիւքէլի օլմուշ տուր : չիւնքի,
Պրաաաաըն Բրուսիս իւզէրինէ շիւքէսի-
վար, վէ մուհաթէպէ ինթիլալ էրէք տա-
լիմա գուշիլու տուրմագաա տըր : Ալթը-
րիս անըն իլէ վիւտաթ տօլթ օլմաղա
պիր արղու տուլաթիլու ևօգ, Չվիլէրիս
անտէն տիթէմէքտէ տիր, Հօլանտա է-
միլն տէյիլ տիր : Տանիմարդ ա ծաղ գալը-
շը կէրէյի կիպի հըրալը պիր հալտէ տուր-
մաղաա տըր, վէ Բուսիս պիլէ Բրուսի-
աաա ֆէնա կէօլ իլէ պաղմագաա, վէ
ևալիլընը վէ տաճա ևաղաճագընը կէօ-
ղէթլէմէքտէ տիր :

Պու հալիլն ուշադընտուղլուղու Պէր-
լինտէ տալիլ ֆարղ օլունմուշ օլունապուն
տան, պունտան նէյլթ իտէրէք Բրուսիս
գաաաաաաաաաա իտաաաաաաաաաաաա
բէյտա օլմաաա պաշլամըշ, Մ. Պիլ-
մարղըն մահաաաաաաաաաա պուլունտուղու
վէ գրալ իլէ պէյնիլէրինտէ պիր նիֆագ
բէյտա օլմուշ օլունապուն թէվաթըրը
զուհուրա կէլմիշ տիր :

Պալիլէրա հիւքիւմէթի, գաաա-
րաաա էքթիլէթ պուլունտաա պիր իշ
կէօրէմէթիլինտէն, պու տէֆա լաղլ իթ-
մէքլիլէ գաղար վէրմիշ :